

НАЦІОНАЛЬНА СТРАТЕГІЯ

з захисту дітей в цифровому середовищі на період до 2025 року

Загальна частина

Цифрове середовище, зокрема мережа Інтернет, є важливим джерелом інформації у житті дітей під час здобуття освіти, соціалізації та самореалізації. Водночас воно може містити ризики для здоров'я, розвитку та психічного благополуччя дітей, зокрема:

- сексуальну експлуатацію та насильство на дітьми (все разом і кожне окремо далі - "СЕНД"), домагання в сексуальних цілях (кібергрумінг/розбещення), онлайн-вербування дітей для вчинення злочинів, участі в екстремістських політичних чи релігійних рухах або для цілей торгівлі людьми (ризики контактів);

- принизливе стереотипне зображення та надмірну сексуалізацію жінок та дітей;

- заклики до насильства та нанесення собі ушкоджень, зокрема, самогубств;

- контент, що принижує людську гідність, містить мову ворожнечі та заклики до дискримінації;

- порнографічний контенту або непридатний для дитини рекламний контент;

- кібербулінг та кіберсталкінг (залякування, переслідування та інші форми утисків і погроз), розповсюдження приватних та інтимних зображень дитини, шантаж;

- використання персональної інформації дитини в комерційних цілях, таких як прямий маркетинг, профілювання та орієнтована на поведінку реклама тощо.

Перераховані вище ризики не є вичерпними та здатні негативно вплинути на фізичне, емоційне та психологічне благополуччя дитини, а також можуть призводити до порушення прав дитини.

Вперше застосування поняття прав людини до управління мережею Інтернет відбулося під час Всесвітнього саміту з питань інформаційного суспільства в Женеві в 2003 році та отримало широке схвалення на Туніській зустрічі в 2005 році. На III Форумі з управління Інтернетом в Хайдарабаді (Індія) у 2008 році учасники одностайно дійшли висновку, що розвиток прав людини і принципи розвитку мережі Інтернет тісно пов'язані, а цифрове середовище має підтримувати права людини.

На Міжнародному саміті в Абу-Дабі у 2015 році учасники дійшли згоди щодо необхідності створення у власних країнах державних систем реагування на СЕНД в мережі Інтернет.

Українське законодавство також передбачає захист дітей як на рівні основоположного закону (Конституції України (254к/96-ВР)), так і профільних нормативно-правових актів.

Таким чином, в Конституції України (254к/96-ВР) право на повагу до гідності, заборона втручання в особисте і сімейне життя, свободу думки і слова, а також світогляду і віросповідання надаються кожному, включаючи і дітей. Конституцією України (254к/96-ВР) передбачено, що дитинство охороняється державою та заборонено будь-яке насильство над дитиною та її експлуатацію.

Закон України “Про охорону дитинства” (2402-III) надає кожній дитині право на отримання інформації, що відповідає її віку, забороняє розголошення чи публікацію будь-якої інформації про дитину, що може заподіяти їй шкоду, без згоди законного представника дитини, а також надає захист від: усіх форм експлуатації, включаючи сексуальне насильство; залучення до екстремістських релігійних психокультурних угруповань та течій, використання дитини для створення та розповсюдження порнографічних матеріалів, втягнення до азартних ігор тощо.

Закон України “Про захист персональних даних” (2297-VI) забезпечує непорушність особистих немайнових прав на персональні дані, які має кожна фізична особа, в тому числі і дитина.

В Законі України “Про основні засади забезпечення кібербезпеки України” (2163-VIII) поняття кібербезпеки визначено як захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави під час використання кіберпростору, за якої забезпечуються сталий розвиток інформаційного суспільства та цифрового комунікативного середовища, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних і потенційних загроз національній безпеці України у кіберпросторі (стаття 1), а об’єктами кібербезпеки визначено, в тому числі і конституційні права і свободи людини і громадянина.

Захист дітей, як загалом, так і в цифровому середовищі, передбачено в положеннях міжнародних договорів, згода на обов’язковість яких надана Верховною Радою України:

Стаття 24 Міжнародного пакту ООН про громадянські і політичні права (995_043) надає кожній дитині на бездискримінаційній основі такі засоби захисту з боку держави, які є необхідними в її становищі як малолітньої.

Конвенція ООН про права дитини (995_021) захищає право дитини вільно висловлювати свої думки, право дитини на свободу думки, совісті та релігії, захист від незаконного втручання в особисте і сімейне життя, а також, серед іншого, таємницю кореспонденції або незаконного посягання на її честь і гідність. Конвенцією ООН про права дитини (995_021) покладається обов’язок на державу вживати всіх необхідних законодавчих, адміністративних,

соціальних і просвітніх заходів з метою захисту дитини від усіх форм насильства, образи чи зловживань, відсутності піклування чи недбалого і брутального поводження та експлуатації та захищати дитину від усіх форм сексуальної експлуатації та сексуальних розбещень; від використання дитини з метою експлуатації у проституції або в іншій незаконній сексуальній практиці, у порнографії та порнографічних матеріалах.

Конвенція Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод (995_004) також закріплює права на повагу до приватного і сімейного життя, до житла і кореспонденції, а також право на ефективний засіб правового захисту кожному, чиї права та свободи, визнані Конвенцією, було порушено.

Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (994_927), цілі якої визначено як запобігання сексуальній експлуатації та сексуальному насильству стосовно дітей, захист прав дітей, які стали жертвами сексуальної експлуатації та сексуального насильства, а також сприяння національному та міжнародному співробітництву в боротьбі із сексуальною експлуатацією та сексуальним насильством стосовно дітей, серед іншого, спонукає держави заохочувати приватний сектор, зокрема сектор інформаційно-комунікаційних технологій, індустрію туризму та подорожей, банківський та фінансовий сектори, а також громадянське суспільство брати участь у розробці та реалізації політики запобігання сексуальній експлуатації та сексуальному насильству стосовно дітей і застосовувати внутрішні норми шляхом здійснення саморегулювання або спільного регулювання.

Конвенція Ради Європи про кіберзлочинність (994_575) накладає на держави обов'язок вживати законодавчі та інші заходи, які можуть бути необхідними для встановлення кримінальної відповідальності за правопорушення, пов'язані з дитячою порнографією.

Необхідність захисту дітей в цифровому середовищі неодноразово закріплювалася і в міжнародних документах рекомендаційного характеру. Наприклад, «Цілі Сталого Розвитку: Україна» містять бачення орієнтирів досягнення Україною цілей сталого розвитку, затверджених на Саміті ООН у 2015 році. На необхідність захисту дітей вказують 11 із 17 цілей, а інформаційно-комунікаційні технології визнано ключовим фактором для їх досягнення, проголошено принцип безпечного використання інформаційно-комунікаційних технологій.

У 2011 році Комітет Міністрів Ради Європи в Декларації про принципи управління Інтернетом окреслив своє бачення Інтернету, орієнтованого на людину й побудованого на засадах поваги до прав людини. У 2012 році Комітет Міністрів Ради Європи створив Комітет експертів з прав інтернет-користувачів, завданням якого стала реалізація існуючих прав людини в

цифровому середовищі. В Керівництві з прав людини для інтернет-користувачів Рада Європи наголошує, що діти та молодь мають право на освіту, щоб набутися компетентності щодо захисту себе від інтернет-загроз, а також право на особливий захист від загроз під час використання мережі Інтернет, у тому числі від сексуальної експлуатації та насильства, інших форм злочинності.

У 2014 році Комітет Міністрів Ради Європи прийняв Рекомендації CM/Rec (2014) 6, в яких зазначив, що держави-члени зобов'язані забезпечити захист всіх прав людини та основних свобод, закріплених в Конвенції Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод. У Рекомендаціях підкреслюється, що існуючі права людини та основні свободи рівною мірою відносяться як до офлайн-простору, так і до онлайн-простору. Ніхто не повинен бути об'єктом незаконного втручання в реалізацію їх прав та основних свобод під час перебування в мережі Інтернеті.

На 32-й сесії ООН 27 червня 2016 року Рада ООН з прав людини ухвалила резолюцію «Заохочення, захист і здійснення прав людини в Інтернеті», в якій зазначено, що ті ж самі права, які людина має в офлайн-просторі, повинні також захищатися в онлайн-просторі.

У 2018 році Комітет Міністрів Ради Європи прийняв Рекомендації CM/Rec (2018) про принципи дотримання, захисту та реалізації прав дитини в цифровому середовищі.

Незважаючи на міжнародне визнання актуальності проблеми, в Україні ця сфера залишається недостатньо врегульованою, а наявні засоби захисту не відповідають викликам часу.

Поточний стан та проблеми захисту дитини в цифровому середовищі в Україні

За результатами дослідження ключових компетентностей безпечної поведінки підлітків в Інтернеті, проведеному у 2016 році:

70 % опитаних підлітків зазначили, що для перебування в мережі Інтернет використовують мобільний телефон/смартфон/планшет, 54 % опитаних зазначили, що використовують Інтернет по 4-6 год протягом дня, що актуалізує питання формування ключових компетентностей безпечної поведінки в онлайн-просторі.

72 % опитаних підлітків зазначили, що їхні батьки проводять в онлайн-мережі по 1-3 год протягом дня, що засвідчує необхідність відповідних компетентностей і для дорослих, які відповідають за безпеку власних дітей, особливо з огляду на те, що 43 % опитаних підлітків відзначають отримання інформації стосовно загроз в Інтернеті саме від батьків, 50 % – від викладачів,

що актуалізує питання медіа та цифрової грамотності педагогічних працівників;

23 % респондентів відзначили, що батьки застосовують обмеження часу користування Інтернетом як основний запобіжний захід щодо існуючих загроз в Інтернеті; лише для 17 % респондентів батьки використовують фільтри та програми, які блокують небажаний контент, що свідчить про необізнаність батьків щодо технічних рішень фільтрації контенту або про їх недоступність чи недостатню ефективність;

лише 12 % респондентів відзначили, що обговорюють з батьками та критично оцінюють зміст контенту, публікацій у соціальних мережах;

55 % опитаних підлітків зазначили, що не отримують жодної підтримки від батьків щодо безпечного користування Інтернетом, а це свідчить про необізнаність батьків щодо загрози для дитини в цифровому середовищі.

Відповідно до результатів оцінки реакції на шкідливий вміст в мережі Інтернет:

41 % опитаних підлітків видаляють цю інформацію, якщо вони її розмістили;

32 % – пишуть адміністратору сайту/групи/порталу;

17 % – інформують батьків;

4 % – повідомляють в поліцію;

3 % – повідомляють вчителю;

22 % – не роблять нічого.

Такий розподіл реакцій свідчить про відсутність дієвих механізмів повідомлення, виявлення та реагування, доступних та зручних для дитини, а також свідомого і відповідального ставлення до шкідливого контенту в мережі Інтернет.

Під час вироблення рекомендацій для України стосовно безпеки дітей в мережі Інтернет в жовтні 2019 року було проведене онлайн-опитування, в результаті якого з'ясувалося, що:

70% дітей та 35 % батьків користуються соціальними мережами, послугами обміну повідомленнями чи спілкуванням;

67 % дітей відмітили, що вони були засмучені чимось в Інтернеті, натомість лише 24 % батьків повідомили, що їхні діти стикались з проблемами в Інтернеті;

29 % дітей зазначили, що вони зустрічались особисто з тим, з ким познайомились в Інтернеті;

61 % дітей погодились повідомляти батькам про свої проблеми в Інтернеті, натомість лише 15 % батьків чітко знають, куди вони будуть повідомляти;

68 % дітей хочуть отримувати інформацію щодо безпечного використання мережі Інтернет від батьків та вчителів.

Загалом опитування показало, що основними проблемами, які непокоять дітей, є безпека особистої інформації, підроблені новини та неправомірне присвоєння інформації, доступної в Інтернеті. Батьків непокоїть доступність небажаного контенту, хоча лише 25 % батьків використовують інструменти фільтрації контенту та сервісів та 42 % хотіли б це робити, проте не знають як.

Результати опитування доводять, що батьки і діти по-різному використовують можливості цифрового середовища та розуміють загрози і ризики. Це актуалізує диференційований підхід під час формування державної політики. Не всі батьки та не кожна дитина в Україні мають необхідні навички безпечного використання мережі Інтернет та знають, як реагувати та куди повідомляти.

Відповідно до даних світової організації Internet Watch Foundation 0,75 відсотків посилань які містять матеріали СЕНД, походять з України (1007 з 132676 посилань у 2019 році) в той час коли у Великій Британії ця частка складає лише 0,04 відсотки. 92% матеріалів що зображують СЕНД містять зображення дівчат, 47% матеріалів що зображують СЕНД стосуються дітей молодше за 10 років, 1% зображених дітей мають вік 2 роки або менше, 1/3 матеріалів що зображують СЕНД створюються самостійно дітьми, 80% дівчат мають вік від 11 до 13.

Мета, цілі та завдання Стратегії

Національна стратегія з захисту дітей в цифровому середовищі на період до 2025 року (далі - *Стратегія*) спрямована на вироблення державної політики захисту дитини в цифровому середовищі, координації дій, поєднання національних та міжнародних, публічних та приватних, юридичних та добровільних засобів реагування та превенції порушення прав дитини в цифровому середовищі.

Для цілей Стратегії під поняттям «цифрове середовище» розуміється таке середовище, що охоплює інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), включаючи Інтернет, мобільні та пов'язані з ними технології та пристрої, а також цифрові мережі, бази даних, контент та послуги.

Метою Стратегії є забезпечення прав і свобод дитини, її захист від будь-яких форм насильства, експлуатації та зловживань в цифровому середовищі.

Стратегія визначає такі стратегічні, операційні цілі та завдання реалізації:

Стратегічна ціль 1. Суспільство свідомо та активно підтримує безпеку цифрового середовища для дітей.

Операційна ціль 1.1. Учасники індустрії демонструють піклування про безпеку дитини в цифровому середовищі.

Завдання:

запровадити правовий режим щодо видалення та блокування матеріалів, що містять СЕНД, відповідно до якого при виявленні контенту, що містить СЕНД, провайдери інтернет-послуг негайно видаляють такий матеріал (якщо хостинг сервера відбувається в межах території України), або за рішенням суду блокують доступ до даного Інтернет-ресурсу на території України, а правоохоронні органи України залучають представників правоохоронних органів країни, на серверах якого відбувається хостинг даного матеріалу, для його видалення в джерелі;

розробити спільно з учасниками індустрії стандарти соціальної відповідальності, що містять заклики та рекомендації щодо запровадження: розумних кроків, направлених на блокування результатів пошуку та доступу до матеріалів, що містять СЕНД;

розумних кроків, направлених на негайне інформування правоохоронних органів про правопорушення, пов'язані з СЕНД, які було виявлено, та надання інформації для ідентифікації жертв та винних;

програмного забезпечення, в тому числі заснованого на технології хешування, що дозволяє сканування і порівняння зображень з базою раніше ідентифікованих матеріалів, що містять СЕНД, для недопущення подальшого розповсюдження такого матеріалу;

інструментів попереднього скринінгу для запобігання завантаженню на платформи матеріалів, що містять СЕНД;

послуг “дружніх wi-fi” – обмеження доступу до порнографічних матеріалів у громадських місцях;

надання послуг за принципом “безпека за замовчуванням”, в тому числі через активне просування компаніями існуючих механізмів батьківського контролю для пристроїв домашньої мережі;

щорічних статистичних звітів про прозорість, в яких учасниками індустрії викладено обсяг ідентифікованого шкідливого контенту, яку частку з загальної кількості було видалено та категоризація індивідуальних повідомлень (за статтю, віком скаржників та причиною подання скарги);

чітких зрозумілих механізмів повідомлення про випадки порушення на сайтах соціальних мереж/онлайн-ігор тощо стандартів спільноти та/або законодавства України, а також механізм оскарження рішення модераторів про видалення того чи іншого контенту;

Операційна ціль 1.2. Діти обізнані щодо наявних ризиків в цифровому середовищі, мають знання і володіють навичками безпечного використання мережі Інтернет та знають, куди звертатися по допомогу.

Завдання:

включити та розробити до Державних стандартів освіти та типових освітніх програм для закладів дошкільної та повної загальної середньої освіти компетентності щодо безпечного використання мережі Інтернет, цифрової та медіаграмотності, в тому числі через використання сучасних освітніх технологій;

запровадити національну інформаційно-просвітницьку кампанію з інформування дітей про наявні загрози в цифровому середовищі та засоби їх попередження.

Операційна ціль 1.3. Батьки та особи, які їх замінюють, педагогічні, соціальні працівники обізнані щодо наявних ризиків для безпеки та здоров'я дітей в цифровому середовищі, мають знання і володіють навичками їхнього попередження, виявлення та подолання.

Завдання:

запровадити інформаційно-просвітницькі заходи з відповідального батьківства щодо наявних ризиків для безпеки та здоров'я дітей в цифровому середовищі, формування навичок їхнього попередження, виявлення та подолання;

здійснити підвищення кваліфікації педагогічних та соціальних працівників щодо наявних ризиків для безпеки та здоров'я дітей в цифровому середовищі, формування навичок їхнього попередження, виявлення та подолання;

впровадити навчання щодо наявних ризиків для безпеки та здоров'я дітей в цифровому середовищі, формування навичок їхнього попередження, виявлення та подолання під час підготовки педагогічних та соціальних працівників в закладах вищої та фахової передвищої освіти;

включити компетентності щодо попередження та подолання ризиків для безпеки та здоров'я дітей в цифровому середовищі до професійних стандартів вчителів закладів повної загальної середньої освіти, шкільних психологів, соціальних педагогів, вихователів закладів дошкільної освіти.

Операційна ціль 1.4. Громадськість демонструє нетерпимість до порушення прав, свобод та безпеки дитини в цифровому середовищі.

Завдання:

запровадити національну інформаційно-просвітницьку кампанію з широкого інформування громадськості про існуючі загрози для дітей в цифровому середовищі та механізми попередження, виявлення та повідомлення про

конкретні випадки, а також про відповідальність за злочини, скоєні в цифровому середовищі, постраждалими в яких є діти;
запровадити систему добровільного повідомлення громадськістю про відомі їм випадки СЕНД в цифровому середовищі;
підтримувати та сприяти проведенню наукових досліджень щодо безпеки дітей в цифровому середовищі.

Стратегічна ціль 2. Використання мережі Інтернет під час освітнього процесу та в повсякденному житті дитини є безпечним та захищеним.

Операційна ціль 2.1. Персональні дані дітей в цифровому середовищі захищені.

Завдання:

запровадити правовий режим відповідно до якого персональним даним дітей в мережі Інтернет надається статус спеціальної категорії, яка потребує вищого рівня захисту та гарантій під час обробки таких даних для цілей маркетингу;
обмежується можливість розпорядників персональних даних автоматично обробляти персональні дані дитини в контексті профілювання, особливо якщо таке профілювання має правові наслідки для неповнолітнього користувача або істотно торкається його інтересів;
запровадити необхідність батьківської згоди на збирання та обробку персональних даних дітей молодше 14 років;
зобов'язати розпорядників персональних даних формулювати чіткі та зрозумілі тексти політики конфіденційності та захисту персональних даних для дітей.

Операційна ціль 2.2. Контент та сервіси, доступні в мережі Інтернет під час освітнього процесу та в місцях повсякденного перебування дитини, фільтруються.

Завдання:

запровадити фільтрування контенту та сервісів в мережі Інтернет в місцях навчання та повсякденного перебування дитини;
створити електронну базу даних доступних технічних рішень в Україні для забезпечення фільтрування контенту та сервісів в мережі Інтернет для використання на персональних електронних пристроях, в закладах освіти та в інших місцях повсякденного перебування дитини.

Операційна ціль 2.3. Діє механізм повідомлення та реагування на контент та сервіси в цифровому середовищі, які порушують права дитини.

Завдання:

запровадити доступні та зручні механізми повідомлення та реагування на загрози та випадки порушення прав дитини (в тому числі булінгу та сталкінгу) в цифровому середовищі;
створити механізм виявлення та реагування на контент та сервіси в цифровому середовищі, що містять СЕНД.

Стратегічна ціль 3. Встановлена відповідальність за злочини або замах на злочини, що скоєні в цифровому середовищі.

Операційна ціль 3.1. Діє механізм виявлення та розслідування злочинів, скоєних в цифровому середовищі, внаслідок яких постраждалими є діти.

Завдання:

створити в рамках департаменту кіберполіції сектор для розслідування злочинів, скоєних в цифровому середовищі, постраждалими в яких є діти, та моніторингу існуючих ризиків;

створити єдину безпечну національну базу матеріалів, що зображають СЕНД, доступ до якої мають правоохоронні органи, та забезпечити обмін даними такими матеріалами з правоохоронними органами інших держав з метою ефективного розслідування злочинів;

впровадити провідні технічні рішення, в тому числі через хешування зображень, для забезпечення розслідування та попередження злочинів проти дітей, скоєних в цифровому середовищі, зокрема, випадків СЕНД;

запровадити навчання відповідних підрозділів поліції, інших спеціалістів, які дотичні до розслідування злочинів, скоєних в цифровому середовищі, постраждалими в яких є діти;

запровадити алгоритми взаємодії працівників навчальних закладів, правоохоронних органів, соціальних служб, органів охорони здоров'я під час виявлення та реагування на злочини в цифровому середовищі, постраждалими в яких є діти.

Операційна ціль 3.2. Діє порядок притягнення до відповідальності за злочини або замах на злочини, скоєні в цифровому середовищі та постраждалими в яких є діти.

Завдання

запропонувати зміни до кримінального законодавства, згідно з якими: передбачається відповідальність за кібергрумінг;

передбачається відповідальність за свідоме одержання доступу до матеріалів, що зображують СЕНД, та зберігання таких матеріалів без мети розповсюдження;

впровадити навчання та здійснити підвищення кваліфікації прокурорів, суддів щодо процедур та особливостей притягнення до відповідальності за вчинення злочинів в цифровому середовищі, постраждалими в яких є діти;
розробити механізми надання консультативної та психологічної допомоги особам, які споживають матеріали, що містять СЕНД;
запровадити програми реабілітації та підтримки для осіб, які скоїли злочини сексуального характеру, в результаті яких постраждали діти, для уникнення рецидивів;
розробити та впровадити механізми захисту дітей, що постраждали внаслідок злочинів, скоєних в цифровому середовищі, від переслідування.

Стратегічна ціль 4. Постраждалі діти, діти-свідки злочинів, скоєних в цифровому середовищі, та їхні батьки отримують необхідну допомогу.

Операційна ціль 4.1. Діє система сервісів для підтримки, супроводу та реабілітації постраждалих дітей та дітей-свідків злочинів, скоєних в цифровому середовищі, батьків та осіб що їх замінюють.

Завдання:

розробити механізми надання консультативної, психологічної, медичної, юридичної допомоги постраждалим дітям та дітям-свідків злочинів, скоєних в цифровому середовищі, батькам та особам що їх замінюють;
розробити механізми реабілітації дітей та дітей-свідків злочинів, скоєних в цифровому середовищі, батьків та осіб що їх замінюють;
запровадити підготовку та навчання спеціалістів з підтримки та супроводу та реабілітації дітей та дітей-свідків злочинів, скоєних в цифровому середовищі, батьків та осіб що їх замінюють;
запровадити механізм міжсекторальної взаємодії для надання консультативної, психологічної, медичної, юридичної допомоги дітям та їх родинам, які постраждали або стали свідками злочинів, скоєних в цифровому середовищі.

Принципи реалізації Стратегії

Реалізація Стратегії базується на таких принципах:

верховенства основоположних прав та свобод людини і громадянина, визначених Конституцією України та нормами міжнародного права;
узгодження права дитини на захист в цифровому середовищі з іншими правами;
неупередженого ставлення та недискримінації;
гендерної рівності;
партнерства та підтримки;
міжнародного співробітництва;

системності;
відповідальності;
забезпечення найкращих інтересів дитини та принцип захисту персональних даних;
забезпечення участі дітей у формуванні та реалізації політики щодо безпечного використання цифрового середовища.

Етапи реалізації Стратегії

Для реалізації визначених Стратегією цілей та завдань передбачається три етапи.

Щороку проводиться моніторинг реалізації операційних цілей та завдань Стратегії, аналіз та оцінювання результатів.

I етап (2020 рік) – підготовка та реалізація – передбачає:

розроблення та прийняття Плану дій на виконання Стратегії;
формування Координаційної ради з питань захисту дітей у цифровому середовищі при Кабінеті Міністрів України з метою налагодження міжсекторальної взаємодії;
розроблення та подання до Кабінету Міністрів проектів нормативно-правових актів на виконання цілей Стратегії;
початок досліджень та діалогу з учасниками індустрії та профільними громадськими організаціями для сумісної роботи над стандартами соціальної відповідальності (Білої книги);
запуск механізмів повідомлення та реагування на контент та сервіси в цифровому середовищі, що містять СЕНД, а також на загрози та випадки порушення прав дитини (в тому числі булінг та сталкінг) в цифровому середовищі;
аналіз наявних державних стандартів та навчальних програм для дітей, батьків, педагогічних та соціальних працівників з метою оцінки їх відповідності сучасним ризикам для дітей в цифровому середовищі;
аналіз рівня освіченості дітей, батьків, педагогічних та соціальних працівників щодо сучасних ризиків у цифровому середовищі, способів їх попередження та порядку реагування з метою визначення пріоритетних напрямків для навчання та інформування;
запуск інформаційних кампаній щодо підвищення усвідомленості громадськості щодо ризиків для дітей у цифровому середовищі.

II етап (2021 - 2024 роки) – реалізація – передбачає:

розроблення та подання до Кабінету Міністрів проектів нормативно-правових актів на виконання цілей Стратегії;
проведення дослідження у діалозі з учасниками індустрії та профільними громадськими організаціями; опублікування щорічних проміжних результатів роботи над стандартами соціальної відповідальності (Білої книги);

розвиток та розширення механізмів повідомлення та реагування на контент та сервіси в цифровому середовищі, що містять СЕНД, а також на загрози та випадки порушення прав дитини (в тому числі булінг та сталкінг) в цифровому середовищі;

запуск інформаційних кампаній для усвідомленості громадськості щодо ризиків для дітей у цифровому середовищі;

створення в рамках департаменту кіберполіції сектору для розслідування злочинів, скоєних в цифровому середовищі постраждалими в яких є діти, та моніторингу ризиків;

впровадження та адаптація провідних технічних рішень для розслідування та попередження злочинів, скоєних в цифровому середовищі, постраждалими в яких є діти;

навчання прокурорів, суддів, слідчих, інших спеціалістів, причетних до розслідування скоєних в цифровому середовищі злочинів, постраждалими в яких є діти, щодо процедур притягнення до відповідальності;

впровадження та адаптація провідних технічних рішень для розслідування та попередження злочинів, скоєних в цифровому середовищі, постраждалими в яких є діти;

розроблення та впровадження навчальних програм для педагогічних та соціальних працівників з метою отримання навичок попередження, виявлення та реагування на загрози та випадки порушення прав дитини в цифровому середовищі;

запровадження в закладах освіти викладання основ цифрової безпеки та медіаграмотності окремим предметом або через впровадження в існуючі навчальні дисципліни;

запровадження системи фільтрування контенту та сервісів в мережі Інтернет в місцях навчання та повсякденного перебування дитини;

навчання спеціалістів з підтримки, супроводу та реабілітації постраждалих дітей, їхніх батьків, та дітей-свідків злочинів, скоєних в цифровому середовищі, постраждалими в яких є діти;

розроблення послуг та запровадження навчання з підтримки, супроводу та реабілітації для дітей, членів їхніх сімей, та дітей-свідків злочинів, скоєних в цифровому середовищі, постраждалими в яких є діти;

розроблення та запровадження послуг консультативної та психологічної допомоги особам, які споживають матеріали, що містять СЕНД;

розроблення та впровадження програм реабілітації та підтримки для осіб, яких було засуджено за злочини сексуального характеру, в результаті яких постраждали діти;

моніторинг стану реалізації Стратегії.

III етап (2025 рік) – аналіз та підсумки – передбачає:

опублікування фінального збірника рекомендацій (Білої книги), що містить стандарти соціальної відповідальності для учасників індустрії з метою захисту дітей в цифровому середовищі

збір статистичних даних від правоохоронних органів, навчальних закладів та соціальних служб з метою оцінки ефективності внесених до законодавства змін, окреслених у Стратегії;

опитування серед працівників правоохоронних органів, а також збір статистичних даних з метою оцінки ефективності впроваджених технічних рішень для забезпечення розслідування та попередження окреслених у Стратегії злочинів;

моніторинг судових рішень у сфері захисту прав дітей у цифровому середовищі після внесення до законодавства змін, окреслених у Стратегії, та впровадження технічних рішень з метою ідентифікації можливих проблем правозастосування;

оцінка результатів роботи механізмів повідомлення та реагування на контент та сервіси в цифровому середовищі, що містять СЕНД, а також на загрози та випадки порушення прав дитини в цифровому середовищі з метою ідентифікації можливих недоліків;

проведення дослідження з метою аналізу ефективності існуючих послуг з підтримки, супроводу та реабілітації дітей та членів їхніх сімей, які постраждали від злочинів, окреслених у Стратегії;

аналіз рівня освіченості дітей після впровадження викладання у закладах освіти основ цифрової безпеки та медіаграмотності;

аналіз рівня освіченості педагогічних та соціальних працівників після проходження навчання з попередження, виявлення та реагування на загрози та випадки порушення прав дитини в цифровому середовищі;

моніторинг наявності систем фільтрування Інтернет-контенту та сервісів у всіх навчальних закладах та місцях повсякденного перебування дитини на території України;

визначення стратегічних напрямів подальшого розвитку системи захисту прав дітей у цифровому середовищі в Україні.

Участь заінтересованих сторін

Реалізація Стратегії здійснюється в межах повноважень Міністерства цифрової трансформації, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, закладів та установ, громадських організацій (за згодою), учасників індустрії та міжнародних партнерів. Заінтересовані сторони забезпечують реалізацію прав дитини, закріплених у законах України, міжнародних документах, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, з урахуванням практики Європейського

суду з прав людини, а також з огляду на положення міжнародних документів рекомендаційного характеру.

Організаційне забезпечення реалізації Стратегії, координація діяльності заінтересованих сторін щодо виконання заходів здійснюється Міністерством цифрової трансформації та Координаційною радою з питань захисту дітей в цифровому середовищі.

Очікувані результати

У результаті реалізації Стратегії цифрове середовище є безпечним для дітей, а основоположні права і свободи дитини захищені.

Очікується досягнення таких результатів:

учасників індустрії залучено до забезпечення захисту прав дитини в цифровому середовищі;

запропоновано необхідні зміни до нормативно-правових актів, в результаті яких підвищено рівень захисту прав дітей в цифровому середовищі;

працівникам правоохоронних та судових органів надано необхідні ресурси для ефективного виявлення та розслідування СЕНД;

створено механізми повідомлення про випадки порушення прав дитини в цифровому середовищі та реагування на них;

створено систему психологічної підтримки та реабілітації дітей, що постраждали від сексуальної експлуатації/серйозних випадків кібербулінгу в цифровому середовищі;

в закладах освіти та повсякденного перебування дитини забезпечено високий рівень безпеки в цифровому середовищі;

громадськість краще проінформовано щодо загроз та ризиків, які несе за собою використання дітьми мережі Інтернет;

сформовано Координаційну раду з питань захисту дітей у цифровому середовищі при Кабінеті Міністрів України.

На підставі щорічного збору даних Міністерство цифрової трансформації здійснює оцінку стану виконання поставлених цілей. Результати проведених досліджень відображаються у щорічному звіті про стан виконання Стратегії.

Моніторинг Стратегії

Моніторинг стану реалізації Стратегії здійснюється шляхом звіту про хід виконання плану дій щодо захисту дітей в цифровому середовищі в Україні, який подається Кабінету Міністрів України щороку до 20 січня року, що настає за звітним.

З метою дотримання об'єктивності та неупередженості до моніторингу реалізації Стратегії можуть залучатися громадські організації, незалежні інститути, організації та експерти.

Для моніторингу використовуються якісні та кількісні показники, які відображають стан виконання Стратегії та дій, передбачених планом заходів на її виконання.

Фінансове забезпечення

Фінансування Стратегії здійснюватиметься за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, коштів міжнародної технічної допомоги та інших міжнародних організацій, коштів інших джерел, не заборонених законодавством.